

спеціаліста і є важливим доповненням до формування психосоціального портрету сім'ї, який дає паспортизація цього важливого процесу.

Благополуччя української сім'ї базується на благополуччі всього суспільства, однак визначається суб'єктивною оцінкою власного добробуту та задоволеності життям. У численних наукових пошукуваннях і міжнародних нормативних документах благополуччя людини нині головно пов'язується із досягненням щастя, себто стану повної задоволеності рівнем, змістом, якістю життя. Проблемне поле досягнення людьми свого щастя вийшло за рамки буденного, індивідуального та суб'єктивного його розуміння та все більше набуває характеру спеціального напряму соціальних досліджень у рамках соціології і психології. У сучасних дослідженнях благополуччя та щастя людей соціономічна сфера відіграє велике та зростаюче значення. Це зумовлюється в першу чергу можливостями емпіричного вимірювання рівня добробуту і щастя на основі опитувань людей, що є важливим доповненням до статистичних даних. Поряд із цим соціальна наука постає аналітичним осередком для поєднання теоретичних підходів і вдосконалення методології міждисциплінарних досліджень проблем благополуччя та щастя українських родин.

Список використаних джерел

1. Аршава І.Ф. Суб'єктивне благополуччя та його індивідуально-психологічні та особистісні кореляти. Вісник ДНУ. Серія: Педагогіка і психологія. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 18, Т. 20, №9/1. С. 3-10.
2. Данильченко Т.В. Об'єктивні фактори суб'єктивного благополуччя. Актуальні проблеми психології. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. 2014. Т. 13. С. 165-176.
3. Яворська Л.М. Фактори становлення психологічного благополуччя особистості. Наука і освіта. 2014. №12. С. 212-220.
4. Якість життя населення пострадянських країн у соціологічному вимірі. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. 216 с.

*Гладенька Н.Ю.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.психол.н., професор кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Фурман О.Є.*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ОЗНАКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМЕЙ В УКРАЇНІ

Невід'ємним елементом соціальної політики є соціальний захист населення. Останній являє собою комплекс економічних, соціальних і правових заходів, а також сукупність інститутів, що забезпечують всім громадянам однакові можливості для підтримки певного рівня життя, а також допомога окремим соціальним групам населення. Ринок не в змозі забезпечити своїм учасникам гарантований дохід і зайнятість. Громадяни в

силу багатьох причин різняться за рівнем доходів, станом здоров'я, існують безробітні, інваліди, неповні сім'ї та ін. Одне із завдань соціальної ринкової економіки – це створення ефективної системи соціального захисту, тому вона відрізняється від чистого капіталізму чи класичного ринку, який не забезпечує соціальний захист населенню, надання рівних можливостей у сфері споживання найважливіших благ та послуг.

Метою соціального захисту є:

– забезпечення рівня життя непрацездатних громадян не нижче від прожиткового мінімуму встановленого державою;

– підтримання соціальної стабільності в суспільстві [3, с. 62-70].

Заходи соціального захисту покликані надавати пасивну підтримку тим членам суспільства, які з певних причин опинилися в скрутному становищі. Така підтримка надається у вигляді соціальної допомоги – допомоги суспільства особі чи сім'ї, яка не має достатніх засобів існування. Соціальний захист виконує реабілітаційну функцію, яка полягає в тому, щоб допомогти людям, які потрапили в скрутну життєву ситуацію, вберегтися від зuboжіння та не опинитись на узбіччі суспільства. До найважливіших гарантій соціального захисту відносяться: охорона праці та здоров'я громадян; мінімальний розмір оплати праці; державна підтримка сім'ї, материнства, батьківства і дитинства, інвалідів і людей похилого віку; встановлення державних пенсій та допомог; розвиток системи соціальних служб [1, с. 568-572].

У світовій практиці виділяють два типи соціального захисту – активний і пасивний. Перший зорієнтований на працездатних членів суспільства і передбачає створення умов для самозахисту людей, в першу чергу, через активні дії на ринку праці та через їх участь у соціальному страхуванні, а другий націлений на непрацездатні й соціально вразливі верстви населення і полягає, перш за все, в прямій матеріальній підтримці [2, с. 234-238].

Критеріями виділення першочергових об'єктів соціального захисту є розмір середньомісячного доходу на члена сім'ї (у порівнянні з бюджетом прожиткового мінімуму), наявність джерела засобів існування (безробітні, непрацездатні – повністю або частково), екологічне та соціальне неблагополуччя (жертви соціальних і міжнаціональних конфліктів, біженці та переміщені особи, жертви і жителі екологічно неблагополучних територій), потреба в допомозі (вагітні жінки, ветерани війни і блокадники, особи після покарання у виправно-трудовах установах). Для кожної категорії соціально вразливих верств населення розробляється своя програма соціального захисту. Специфіка такого захисту виражається в тому, що це форма розподілу матеріальних благ не в обмін на витрачені зусилля в процесі трудової діяльності, а з метою задоволення фізичних, соціальних та інших потреб людей похилого віку, хворих, безробітних, осіб, які мають мінімальні доходи, словом, тих, хто не здатний самотійно забезпечити гідне життя собі та своїй сім'ї, а також всіх членів суспільства з метою охорони здоров'я та нормального відтворення робочої родини. Виходячи з цієї специфіки окремлюють такі ознаки соціального захисту населення:

– об'єктивні підстави, що викликають необхідність у застосуванні відповідних механізмів, спрямованих на підтримку або забезпечення певного рівня життя;

- будь-які способи надання засобів існування;
- закріплення правил надання соціального захисту в соціальних, у тому числі правових, нормах [4, с. 357-364].

Основні принципи соціального захисту населення сформульовані в конвенціях Міжнародної організації праці (МОП), які націлюють кожну державу на надання соціальних гарантій всьому населенню при різних обставинах, що загрожують здоров'ю або матеріальному добробуту. При цьому в конвенціях МОП наводяться основні види соціального захисту, регламентуються їх мінімальний рівень і категорії населення, на які вони повинні поширюватися. Національні системи соціального захисту формуються на основі конвенцій МОП з урахуванням специфіки економічного, соціального та культурного розвитку конкретної країни. Найбільш рельєфно сутність соціального захисту населення виявляється в її функціях: економічній, політичній, демографічній та соціально-реабілітаційній. Економічна функція полягає в заміщенні заробітку, втраченого у зв'язку з віком, непрацездатністю або втратою годувальника; часткове відшкодування додаткових витрат при настанні певних життєвих обставин; наданні мінімальної грошової або натуральної допомоги малозабезпеченим громадянам.

Отже, сімейний бюджет – це план використання на накопичення грошових доходів. Сімейний бюджет зазвичай складається на місяць. В основному існує декілька джерел формування сімейного бюджету – це оплата праці, всілякі винагороди за нетрудову діяльність, доходи від домогосподарської та підприємницької діяльності членів сім'ї.

Але не кожен громадянин України може забезпечити себе самостійно, тому у такому випадку держава виплачує подому сім'ям, які це потребують у розмірі визначеному державою. Також існують різні види сімейного бюджету. Це – спільний, спільно-роздільний, роздільний. Кожна сім'я, залежно від бажань і можливостей подружжя, визначає для себе вид сімейного бюджету.

Список використаних джерел

1. Дутчак А.В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 568-572
2. Коломойцев М. М. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям як інститут права соціального забезпечення. *Митна справа*. 2015. № 3(2). С. 234-238
3. Куцяк В. Особисте фінансове планування: сутність, специфіка, основні етапи *Світ фінансів*. 2015. Вип. 3. С. 62-70
4. Сімкіна О.В. Основні засади та історичні етапи становлення й розвитку соціального забезпечення (на прикладах країн Європи та України). *Теорія та практика державного управління*. 2010. Вип. 4. С. 357-364